

Metsäteollisuuden lupa- ja valvontapäivät 30.9.–1.10.2020

Niko Soininen, OTT

Ympäristöoikeuden professori

Itä-Suomen yliopisto



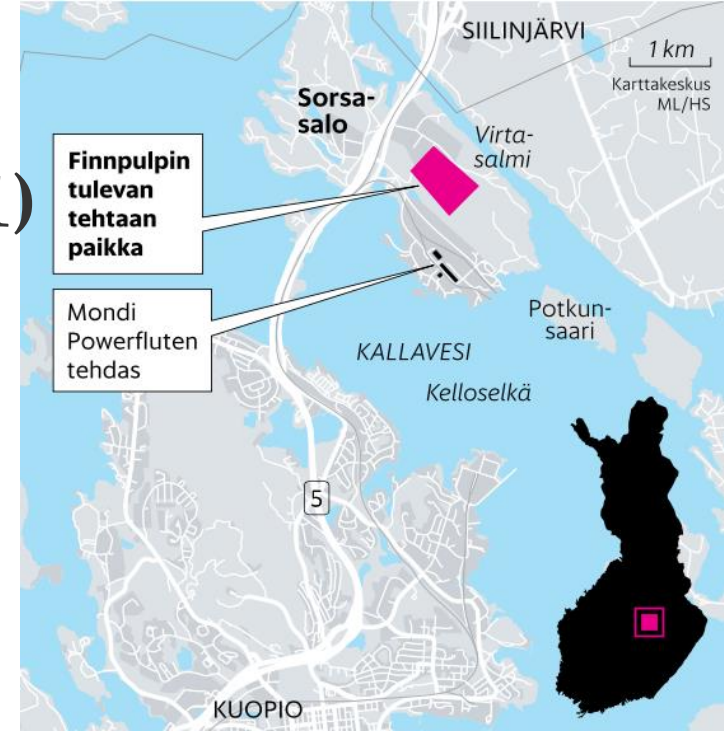
KHO:n Finnpulp-ratkaisun oikeudellinen analyysi

Esityksen sisältö

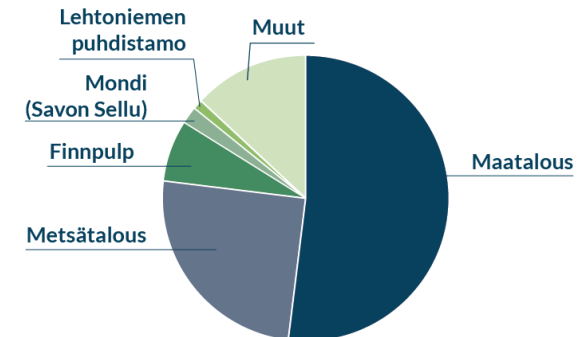
1. KHO:n Finnpulp-ratkaisun (2019:166) keskeiset perustelut
2. Mitkä oikeudelliset kehityskulut vaikuttivat ratkaisuun?
3. Miltä metsäteollisuushankkeiden ympäristöluvitukset näyttävät tulevaisuudessa?
4. Yhteenveto: Finnpulp-ratkaisu oikeudellisen murroksen ilmentäjänä

1 KHO:n Finnpulp-ratkaisun (2019:166) keskeiset perustelut (1)

- KHO 19.12.2019: Finnpulp ei saa ympäristölupaa
- Ympäristönsuojelulain (527/2014) 49 §:
”Ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa [...] merkittävää 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta [ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa]”



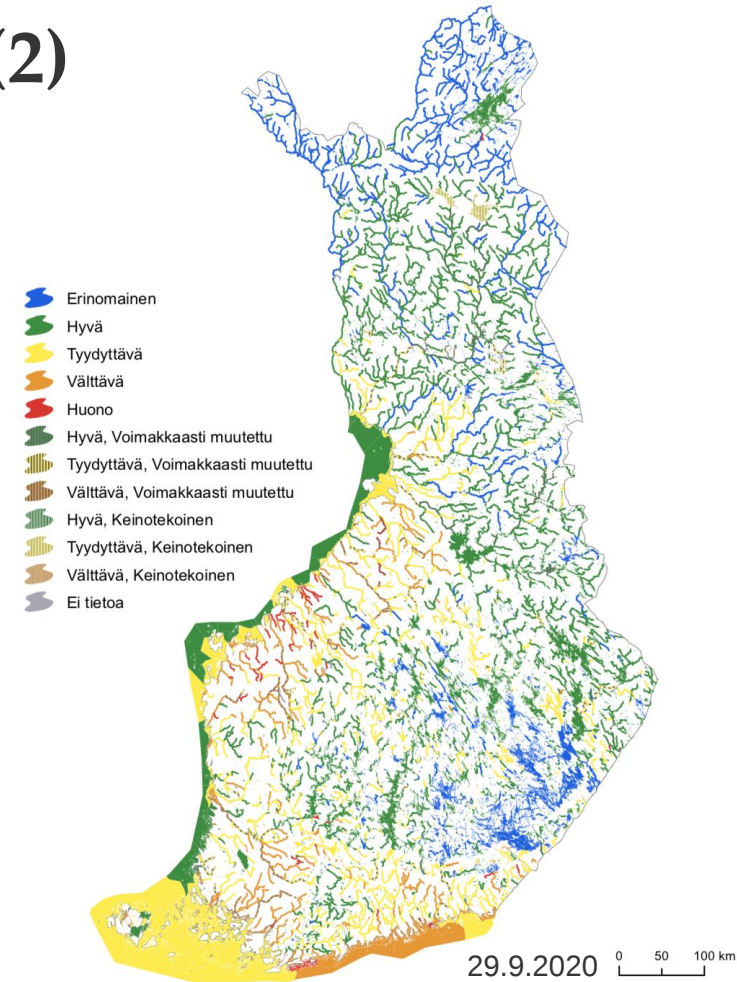
<https://www.hs.fi/talous/art-2000006351027.html>



<https://www.finnpulp.fi/ymparistovaikutusten-arviointi/>

1 KHO:n Finnpulp-ratkaisun (2019:166) keskeiset perustelut (2)

- Vesipuitedirektiivin (2000/60/EY) tilatavoitteet sitovia ja ne voivat vaikuttaa ratkaisevasti ympäristöluvitukseen
- Kasviplanktonin negatiivinen trendi ja tieteellinen epävarmuus Kallaveden tilan kehittymisestä puhuivat luvan myöntämistä vastaan
- Yksittäinen hanke osana kokonaiskuormitusta, ei mahdollista rajoittaa suurimpia kuormittajia
- Varovaisuus: ympäristönsuojelulaki ei mahdollistanut luvan muuttamista jälkikäteen riittävässä määrin



2 Mitkä oikeudelliset kehityskulut vaikuttivat ratkaisuun?

- Vesipuitedirektiivissä omaksuttu uudenlainen sääntelystrategia: päästöjen ohjauksesta vesien tilan (vaikutusten) ohjaukseen → oikeudelliset velvoitteet eriytyvät alueellisesti
- Direktiivin kansallisessa täytäntöönpanossa keskityttiin aluksi (v. 2004) vesienhoitomenettelyihin ja tiedontuotantoon, mutta oikeudellisesti linkki luvituksen ja direktiivin tilatavoitteiden välillä oli pitkään tulkinnanvarainen (HE 12/2004 vp, s. 1 ja 23)
- Unionin tuomioistuimen Weser-ratkaisu (C-461/13) vedenjakajana (v. 2015): yksittäiselle hankkeelle ei saa myöntää lupaa, jos se heikentää vesimuodostuman yksittäistä tilatekijää tai vaarantaa hyvän tilan tavoitteen saavuttamisen
- Suomessa KHO (2017:87) vahvisti Weser-ratkaisussa omaksutun kannan

3 Miltä metsäteollisuushankkeiden ympäristöluvitus näyttää tulevaisuudessa?

- Ei tarkoita kaikkien uusien investointien kariutumista, **mutta** oikeudellinen toimintaympäristö on kiristynyt ja vaatii huolellista hankesuunnittelua
- Oikeudellisia näkökohtia tulevien hankkeiden suunnitteluun:
 - Vesienhoidonsuunnittelu ja toimenpiteet tilan kohentamiseksi nousevat keskeiseen rooliin;
 - Hankkeen vesistövaikutusten kannalta sopiva sijainti;
 - Tilatavoitteiden kannalta kriittisten päästöjen käsittely (lähes) suljetussa kierrossa;
 - Kompensaatio? (esim. vesimuodostuman tilan parantaminen valuma-aluekunnostuksin);
 - Vesimuodostuman tilan seurantaan ja mallinnukseen panostaminen;
 - (Lupien säännönmukainen tarkistaminen takaisin ympäristönsuojelulakiin; muutoinkin taattava riittävät edellytykset muuttaa lupia jälkikäteen)

4 Yhteenveto: Finnulp oikeudellisen murroksen ilmentäjänä

1. Tavoitteellisuus (**kun laki tavoitteellistuu**)
 - EU:n sääntelystrategian muutos: päästöjen v. vesien tilan ohjaus
 - BAT ei ratkaiseva; tilatavoitteet määrääviä; suljetun kierron tekniikoissa kuitenkin oikeudellista potentiaalia
 - Kokonaisvaikutukset keskeisiä
2. Tieteellinen tieto oikeudellisessa ratkaisutoiminnassa (**kun oikeudelliset velvoitteet määrittyvät ympäristötiedon pohjalta**)
 - Tilaluokittelut, seurantatieto ja ekologiset mallit keskeisessä asemassa
3. Elävä lupa (**kun lupa ei ole lupaus pysyvyydestä**)
 - Missä määrin lupaa voidaan myöntämisen jälkeen muuttaa?

Kiitos!



uef.fi

Yhteydet:

Sposti: niko.soininen@uef.fi

Twitter: Niko_Soininen

Lisätietoa:

- Belinskij, Antti – Soininen, Niko: KHO:n Finnpulp-päätös (KHO 2019:166) ohjaa sopeutuvampaan lupien muuttamiseen ja yhteisvaikutusten hallintaan. Edilex 2020. (avoimesti saatavilla)
- [Vesienhoidon ympäristötavoitteista poikkeaminen – perusteet ja menettely \(VN TEAS 42/2018\)](#)
- [Ympäristöllisten lupien muuttaminen vesienhoidon ympäristötavoitteiden perusteella \(SYKE 26/2019\)](#)